ВІННИЦЬКИЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
УНІВЕРСИТЕТУ «УКРАЇНА»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор інституту
Ганна ДАВИДЕНКО
« 02 » липня 2026 р.

ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ З ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

Рекомендовано до затвердження
на засіданні вченої ради інституту
протокол № 5 від « 02 » липня 2026 р.

Вінниця – 2026

Упорядники: к.п.н., доц. Ніна Павлівна Лєсніченко;
к.е.н., Людмила Григорівна Олійник;
ст. викл. Вікторія Петрівна Оленич

Розглянуто на засіданні
кафедри психології
Протокол №11
від «25 » травня 2026 р.
Завідувач кафедри
Ніна ЛЄСНІЧЕНКО

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....4
Програма співбесіди із психології та соціології 5
Критерії оцінювання співбесіди із психології та соціології.....13
Список рекомендованої літератури.....14

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма співбесіди з психології та соціології укладена для перевірки знань, умінь і навичок вступників на основі НРК6 та НРК7 до Вінницького інституту Університету «Україна» для осіб зі спеціальними умовами участі у конкурсному відборі за ступенями бакалавра, магістра (або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) відповідно до вимог, які висуваються до претендентів на навчання у закладах вищої освіти.

Основним критерієм для зарахування на навчання є знання вступника та його спроможність навчатися у вищому навчальному закладі. Саме для виявлення рівня знань абітурієнта приймальна комісія проводить співбесіду з психології та соціології.

Програма співбесіди з психології та соціології при прийомі на навчання за ступенем бакалавра/магістра/або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста укладена відповідно до чинної Програми предметного тесту з психології та соціології єдиного фахового вступного випробування, затвердженої наказом МОН України №156 від 11.02.2022 р. За своїм змістом завдання охоплюють усі розділи психології та соціології.

Готуючись до співбесіди, слід користуватися програмами, підручниками та посібниками затвердженими Міністерством освіти і науки України. На підставі цих програм складено перелік завдань для співбесіди.

Мета співбесіди полягає у визначенні рівня теоретичних знань, практичних умінь і навичок абітурієнта з психології та соціології, необхідних для опанування освітніх компонентів за програмою підготовки фахівця освітнього ступеня магістр.

Вимоги до здібностей і підготовленості вступників:

Задля успішного засвоєння освітньої програми магістра вступники повинні мати базову вищу або повну вищу освіту та здібності до оволодіння знаннями, уміннями й навичками з навчальних дисциплін професійного спрямування. Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

Умови співбесіди з психології та соціології:

– на співбесіді абітурієнтові пропонують 3 питання;

– для підготовки до співбесіди абітурієнту передбачено 30 хвилин;

– для відповіді – 15–20 хвилин;

– на додаткові (уточнювальні) запитання – до 10 хвилин.

Співбесіда з психології та соціології проводиться не менше ніж двома членами комісії з кожним вступником, яких призначає голова предметної комісії згідно з розкладом у день вступного випробування. Під час співбесіди, вступникам задається не менше трьох питань з психології. Під час співбесіди члени екзаменаційної комісії відмічають правильність відповідей в аркуші співбесіди, який по закінченню вступного випробування підписується членами відповідної комісії. На аркушах не допускаються будь-які умовні позначки, що б розкривали авторство роботи.

Перескладання співбесіди не дозволяється. Під час проведення вступного випробування забороняється користуватись електронними приладами, підручниками, навчальними посібниками та іншими матеріалами, якщо це не передбачено рішенням Приймальної комісії.

ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ З ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

РОЗДІЛ 1. Основи психології та соціології

Тема 1. Психологія та соціологія у структурі сучасних наук.

Об'єкт, предмет психології. Психіка як об'єкт психології. Психічні явища як предмет психології. Об'єкт, предмет соціології. Суспільство як об'єкт соціології. Соціальна взаємодія як предмет соціології. Функції соціології: теоретико-пізнавальні, практично-політичні. Трансформація уявлень про предмет психології. Історичне формування предмета психології: від вчення про душу до науки про психіку. Трансформація уявлень про предмет соціології: від вивчення суспільства в людині до дослідження людини в суспільстві. Структура та основні галузі психології. Фундаментальна та прикладна психологія. Рівні соціологічного знання: загальносоціологічні теорії (макросоціологія та мікросоціологія), спеціальні та галузеві соціологічні теорії (теорії середнього рівня), знання, здобуте за допомогою емпіричних досліджень.

Тема 2. Основні категорії психології та соціології.

Поняття "психіка" та її сутність. Функції психіки: відображальна, регулятивна. Співвідношення понять "соціальне" і "суспільне". Співвідношення понять "людина", "індивід", "особистість" та "індивідуальність". Біологічні передумови, соціальні умови та чинники психічного розвитку особистості. Мотиви та мотивація особистості. Потреби, інтереси, переконання, ідеали. Спрямованість особистості. Цінності та ціннісні орієнтації особистості. "Життєві стратегії". Самоактуалізація та самореалізація особистості: сутність та риси.

РОЗДІЛ 2. Історія і теорія психології та соціології

Тема 1. Соціологічна та психологічна думка XIX ст.

Позитивізм Огюста Конта. Концепція співвідношення суспільства та індивіда. Психологія натовпу Гюстава Лебона. Класифікація натовпів,

характеристики натовпу. Теорія наслідування Габріеля Тарда. Психологічний механізм наслідування як ключ до пояснення соціальної поведінки. Органіцизм та еволюціонізм у теорії Герберта Спенсера.

Тема 2. Соціологічна та психологічна думка кінця XIX - початку XX ст.

Інтеракціонізм. Теорія "дзеркального Я" Чарльза Хортона Кулі. Символічний інтеракціонізм Джорджа Герберта Міда. Аналіз динаміки "Я": "I" / та "me. Психоаналітична теорія Зигмунда Фройда. Вчення про сексуальність: лібідо, сублімація, витіснення. Структура особистості: Воно (Id), Я (Ego) і Над-Я (Super Ego). Соціологічні аспекти психоаналізу. Індивідуальна психологія Альфреда Адлера. Комплекс меншовартості. Аналітична психологія Карла Густава Юнга. Структура особистості. Архетипи колективного несвідомого. Розуміюча соціологія Макса Вебера. Теорія соціальної дії. Типи соціальної дії. Типи легітимного панування. Еміль Дюркгайм про суспільні норми і цінності. Поняття аномії. Проблема розрізнення нормальних і патологічних явищ. Типи самогубств. Теорія соціальної поведінки Вільфредо Парето. Теорія еліт. Циркуляція еліт як елемент підтримки соціальної рівноваги.

Тема 3. Психологічна та соціологічна думка другої половини XX - початку XXI ст.

Дж. Морено: соціометрична революція, психодрама. Неофройдизм (Е. Фромм, Е. Еріксон). Класичний біхевіоризм (Дж. Уотсон, І. Павлов, Б. Скіннер) та необіхевіоризм (А. Бандура). Гуманістична психологія (А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл, І. Ялом). Генетична психологія Ж. Піаже. Специфіка структурно-функціональної теорії Толкотта Парсонса.

Концепція соціальної дії. Соціалізація і соціальний контроль як механізми інтеграції індивіда до соціальної системи.

Функціональний аналіз Роберта Мертона. Р. Мертон про соціологічні теорії середнього рівня.

Феноменологічна соціологія Альфреда Шюца: поняття життєвого світу та

повсякденності.

РОЗДІЛ 3. Методи психології та соціології

Тема 1. Планування та забезпечення якості дослідження.

Наукові дослідження: різновиди (теоретичні та емпіричні; фундаментальні та прикладні; розвідувальні, описові та аналітичні; польові та лабораторні), проблема, мета, завдання, об'єкт, предмет. Програма дослідження: структура документа, основні пункти, етапи дослідження. Тлумачення, концептуалізація, операціоналізація основних понять дослідження. Гіпотези дослідження: теоретичні, емпіричні, статистичні. Вибірковий метод: генеральна сукупність, вибірка, основні вимоги до формування вибірки, методи формування. Якість інформації: репрезентативність, валідність, надійність. Типи валідності (змістовна, критеріальна, конструктна), валідизація. Забезпечення надійності.

Тема 2. Методи збору інформації.

Спостереження: види, переваги і недоліки, роль спостерігача.

Експеримент: види (констатувальний. формувальний, природний, лабораторний), планування, внутрішня і зовнішня валідність.

Методи опитування: анкетування, інтерв'ювання. Анкетування (поштові, пресові, онлайнові, експертні, індивідуальні, групові). Анкета: види питань, методичні вимоги до композиції анкети та різних питань. Формулювання питань і відповідей в анкеті). Інтерв'ювання (фокус-групові, глибинні, неформалізовані: історія життя, біографія, усна історія). Експертні опитування (метод експертної оцінки): пошук, відбір та підготовка експертів. Види і процедури експертного опитування. Соціометрія: особливості застосування та інструментарію (анкета, шкали), соціометричні індекси, матриці та соціограми.

Аналіз документів. Контент-аналіз.

Тема 3. Методи аналізу емпіричних даних.

Вимірювання (за С. Стівенсом): визначення, види, рівні, шкали (номінальні, порядкові, метричні). Описова статистика. Міри центральної тенденції та міри варіації для шкал різних типів. Точкове та інтервальне оцінювання. Довірчий інтервал. Аналіз статистичного зв'язку між двома змінними. Коефіцієнти кореляції. Методи перевірки статистичних гіпотез. Лінійна регресія (парна та багатовимірна).

РОЗДІЛ 4. Прикладні аспекти психології та соціології

Тема 1. Особистість як об'єкт та суб'єкт соціальних відносин.

Соціалізація особистості: сутність, етапи (первинна, вторинна), механізми (адаптація, інтеграція). Суб'єкти (сім'я, формальні та неформальні групи однолітків) і агенти (освіта, традиційні ЗМІ: та нові медіа: інтернет, соціальні мережі) соціалізації. Поняття ресоціалізації.

Девіантна поведінка особистості. Поняття та види (позитивна і негативна) девіацій. Суїцидальна та залежна поведінка. Булінг. Мобінг. Ейджизм. Рівні девіантної поведінки: поведінка, що не є схвалюваною іншими, що осуджується іншими, морально негативні прояви і вчинки, делінквентна поведінка, злочинна поведінка, деструктивна поведінка. Соціальні та психологічні чинники девіантної поведінки. Профілактика девіантної поведінки: просвіта, соціальна реклама, корекційні програми, створення ситуації успіху.

Соціальні статуси: поняття та види (офіційний і неофіційний, приписаний і здобутий). Соціальні ролі: поняття та види (активні й пасивні, явні й латентні). Структура ролі за В. Ядовим (когнітивна, афективна, конативна складові). Маргінальність соціальних ролей.

Стать і тендер. Маскулінність. Фемінінність. Андрогінність. Гендерна ідентичність. Кризи гендерної ідентичності. Гендерні стереотипи: поняття та види (традиційні та егалітарні). Гендерна рівність і дискримінація. Сексизм. Фемінізм.

Тема 2. Особистість у життєвому та професійному просторі.

Гра, навчання, праця як види діяльності. Професійна діяльність: поняття

та етапи професіоналізації (професійне самовизначення, професійне навчання, професійна адаптація, професійне становлення, професійна реалізація, завершення професійної діяльності). Мотивація та стимулювання професійної діяльності (за ієрархією потреб А. Маслоу). Професійне вигорання. Поняття професійних криз.

Спілкування як соціально-психологічний феномен. Спілкування як обмін інформацією (комунікативна сторона спілкування).

Комунікатор, реципієнт, канал передавання інформації.

Комунікативні бар'єри. Спілкування як сприймання, розуміння та оцінка партнерів спілкування (перцептивна сторона спілкування). Механізми міжособистісного сприймання: ідентифікація, соціальна рефлексія, стереотипізація. Каузальна атрибуція.

Атитюд як соціальна установка. Спілкування як взаємодія (інтерактивна сторона спілкування).

Конфлікт і конфліктна ситуація. Види конфліктів (внутрішньоособистісний, міжособистісний, внутрішньогруповий, міжгруповий). Рольові конфлікти (гендерно-рольовий конфлікт, конфлікт між сімейними і професійними ролями). Стилі поведінки в конфлікті (суперництво, уникнення, компроміс, співпраця, пристосування). Запобігання (психологічна просвіта, недопущення дискримінації, матеріальне та моральне заохочення, дотримання корпоративної культури) та розв'язання (досягнення компромісу чи співпраці) конфліктів у різних сферах життєдіяльності.

Соціальна організація як формальна група: характеристики, структура, функції організації. Управління. Управлінська діяльність. Лідерство та керівництво. Типологія лідерства. Стилі керівництва (авторитарний, демократичний, ліберальний). Корпоративна (організаційна) культура. Характеристика і актуальні проблеми сучасної сім'ї (нестабільність шлюбу, знижування народжуваності, матеріальне неблагополуччя). Функції сім'ї (репродуктивна, економічна, виховна, господарсько-побутова, комунікативна, дозвіллєва, сексуальна, рекреативна, психологічного захисту). Види сім'ї:

нуклеарна та розширена сім'я; патріархальна, матріархальна, егалітарна сім'я; моногамна та полігамна сім'ї. Шлюб і шлюбні стосунки. Сімейні кризи.

РОЗДІЛ 5. Психологічні та соціологічні виміри суспільства

Тема 1. Група як структурний елемент суспільства.

Поняття та головні ознаки соціальної групи. Класифікація соціальних груп (великі соціальні групи, середні соціальні групи, малі соціальні групи). Поняття великої соціальної групи. Класифікація великих соціальних груп (соціально-класові, соціально-демографічні, соціально-етнічні, соціально-професійні та соціально-територіальні). Натовп як велика стихійна група. Основні характеристики та типологія натовпу, соціально-психологічні особливості окремих його різновидів. Етнічні групи. Форми існування етносів та основні етнічні процеси. Поняття етнічної ідентичності та свідомості.

Поняття малої групи. Класифікація малих соціальних груп (первинні/вторинні: формальні/неформальні; референтні / групи членства; квазігрупи). Структура малої групи. Динамічні процеси в малій групі. Соціально-психологічний клімат групи.

Конформізм, конформна поведінка і конформність. Згуртованість.

Тема 2.

Соціальні та психологічні характеристики й форми організації суспільних процесів і явищ.

Суспільна свідомість. Масова свідомість. Групова свідомість. Індивідуальна свідомість. Механізми соціально-психологічного впливу (наслідування, навіювання, переконання, зараження, чутки, мода).. Поняття соціального інституту. Основні функції та характерні ознаки. Види соціальних інститутів: економічні, політичні, релігійні, культури та соціалізації тощо.

Соціальна стратифікація та соціальні нерівності. Основні критерії соціальної стратифікації. Види нерівності (економічна, політична, правова, культурна, цифрова, мобільна та ін.). Соціальна мобільність: поняття, типи

(вертикальна/горизонтальна), механізми, соціальні та психологічні чинники. Міграція як вид просторової мобільності: сутність, соціальні та психологічні характеристики.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СПІВБЕСІДИ З ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

Оцінювання знань абітурієнтів проводиться за 200-баловою шкалою. При цьому використовуються такі критерії:

180-200 балів	Абітурієнт дав правильну, вичерпну відповідь на поставлене запитання, продемонстрував глибокі знання понятійного апарату й літературних джерел, переконливо аргументував власну відповідь. Вступник безпомилково відповів на всі питання; повно розкрив зміст матеріалу, передбаченого заданими питаннями; виклав свої знання грамотною мовою в певній логічній послідовності; показав вміння ілюструвати теоретичні положення конкретними прикладами; відповідав самостійно без навідних питань викладача. Можливі одна-дві неточності при висвітленні другорядних питань або в судженнях, які абітурієнт легко виправив після зауваження викладача.
160-179 балів	Абітурієнт загалом відповів на поставлене запитання, але не зміг переконливо аргументувати власну відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, припустив несуттєву помилку у відповіді. абітурієнт дає відповідь, що задовольняє ті самі вимоги, що й на 180-200 балів, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження викладача, та поодинокі недоліки в послідовності викладання матеріалу і мовленнєвому оформленні.
140-159 балів	Абітурієнт отримує за правильну відповідь з двома-трьома суттєвими помилками. Вступник виявляє знання й розуміння основних положень конкретної теми, але викладає матеріал не досить повно і допускає деякі помилки у формулюванні правил.
120-139 балів	Абітурієнт дав неповну відповідь на запитання, ухилився від аргументації, показав задовільні знання літературних джерел. Вступник виявляє знання й розуміння основних положень конкретної теми, але викладає матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні правил, не вміє глибоко і переконливо обґрунтувати свої помилки і відчуває труднощі під час добору прикладів, викладає матеріал непослідовно і допускає помилки у мовленнєвому оформленні відповіді.
100-119 балів	Абітурієнт має неповне знання програмного матеріалу, але рівень знань відповідає мінімальним критеріям оцінювання.
до 100 балів	Абітурієнт дав неправильну відповідь, показав незадовільні знання понятійного апарату й спеціальної літератури, ухилився від аргументації чи взагалі не відповів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1.Варій М.Й. Загальна психологія: Навч. посібник для студентів психол. і педагог. спеціальностей. – 2 – ге видан., випр. і доп. Київ. «Центр учбової літератури». 2007. 968с

2. Вікова та педагогічна психологія: Навч. Посіб. Під ред. О. В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З В. Огороднічук та ін. Київ Просвіта, 2001. С. 7 – 38.

3.В.В.Волошина, Л.В.Долинська, С.О.Ставицька, О.В.Темрук. Загальна психологія: Практикум: Навч. посібн. Київ. Каравела, 2006. 280 с.

4.Горенко М. В. Психологія спілкування : навч. посіб. Уманський держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань. Візаві, 2024.109 с

5.Грисенко, Н.В. Посібник до вивчення курсу «Історія психології». Від появи перших психологічних теорій до становлення психології як самостійної науки Д.: РВВ ДНУ, 2017. 40 с.

6.Загальна психологія. Підручник [За загальною редакцією академіка С.Д. Максименка]. 2-ге вид., переробл. і доп. Вінниця: Нова Книга, 2004. 704 с.

7.Загальна психологія: навч. посіб. О. П. Сергєєнкова, О. А. Столярчук, О. П. Коханова, О. В. Пасєка. Київ ЦУЛ, 2012. Книга.296 с

8. Загальна психологія: Підручник О.В.Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. Київ Каравела, 2011. 464 с.

9.Калічіо С. Історія наукової психології. Від зародження психології до нейропсихології та сучасних сфер застосування. 2022. 25 с.

10. Копець Л.В. Психологія особистості: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 2 – ге вид. Київ. Вид. дім «Києво – Могилянська академія», 2008. 458 с.

11. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. посіб. 5 вид., стер. Київ. Вища шк.,2006. 487 с

12. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Посібник. Київ. Академвидав, 2003. 448 с.

13. Павелків Р.В. Загальна психологія. Підручник Київ. Кондор, 2009. 576 с.

14. Партико Т.Б.Загальна психологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ. Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. 416 с.

15. Прибутько П. С. Конфліктологія : навч. посіб. Київ КНТ, 2010. 136 с

16. Роменець В., Маноха І. Історія психології XX століття. Київ : Либідь, 2017. 1056 с.

17. Савчин М. Загальна психологія: навч. посіб. Київ. Академвидав, 2011. 464 с.

18. Столяренко О.Б, Психологія особистості. Київ ЦУЛ, 2012. 360 с.